

Ключові слова: інтерактивні методи, тренінг, форми і напрями тренінгової роботи, заклади вищої освіти, навчальні заняття.

Ключевые слова: интерактивные методы, тренинг, формы и направления тренинговой работы, высшие учебные заведения, учебные занятия.

Key words: interactive methods, training, forms and directions of training work, institutions of higher education, educational classes.

ЦІЛЬМАК ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри психології, доктор юридичних наук, професор*

ТРАДИЦІЙНО-ЕВРИСТИЧНО-АНАЛІТИЧНОГО ТИПУ НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Сучасна освітня система поступово переходить на компетентісно-зорієнтований підхід до навчання. Розвиток та формування у здобувачів вищої освіти професійно важливих компетентностей неможливий без запровадження у навчальний процес інноваційних засобів, типів, видів, форм, методів та прийомів навчання.

Психолог – це фахівець, результатом діяльності якого, є особистісножиттєдіяльнісні трансформації його клієнтів. Тобто від того наскільки психолог буде креативно та гнучко підходити до вибору психотехнологій й буде залежати якість та результативність психологічної допомоги клієнтові.

Тому, важливе значення у процесі підготовки фахівців психологів, має саме комплексне використання у освітньому процесі різних інноваційних типів та видів навчання. Це є запорукою того, що психолог зможе допомогти клієнтові розібратися у його життєвій ситуації, допомогти йому винайти особистісні ресурси та тим самим сприяти його особистісножиттєдіяльним трансформаціям. Як відомо, є різні типи навчання, серед яких хотілося би звернути увагу на традиційний тип навчання з елементами евристичного та аналітичного навчання (надалі по тексті будемо вживати термін – «традиційно-евристично-аналітичне навчання»).

Під час підготовки фахівців у галузі психології нами у традиційний тип навчання були запроваджені форми та методи евристичного та аналітичного типів навчання. Для встановлення ступеню ефективності традиційно-евристично-аналітичного типу навчання ми провели науковий експеримент, сутність якого полягала у тому, що студентів-психологів перших груп (контрольна група) ми навчали під час вивчення ними навчальної дисципліни «Психологія конфлікту», за традиційним типом навчання (читання лекцій, проведення семінарів, практичних занять, здійснення підсумкового контролю – прийняття екзамену), а студентів других груп (експериментальна група) – за с. Методика традиційно-евристично-аналітичного типу навчання

нами частково висвітлена у тезах міжнародної науково-практичної конференції [1].

Після вивчення навчальної дисципліни «Психологія конфлікту» студентам-психологам (які пройшли підготовку за традиційно-евристично-аналітичним типом навчання) було запропоновано відповісти на запитання анонімної анкети: «Переваги та недоліки традиційно-евристично-аналітичного типу навчання». Варіантами відповідей були – «так», «ні», «вагаюся з відповіддю».

Так, респонденти експериментальної групи (n = 48) стовідсотково переконані, що завдяки традиційно-евристично-аналітичного типу навчання:

- 1) зміцнилася впевненість у собі та своєму особистісному потенціалі;
- 2) згуртувався колектив групи;
- 3) зміцнився доброзичливий психологічний мікроклімат у групі;
- 4) активізувалися інтуїція, мислення та уява;
- 5) з'явилась можливість випробувати себе у якості психолога;
- 6) з'явилося усвідомлення необхідності поглиблювати свої знання;
- 7) з'явилась можливість виявлення, обробки та впорядкування системи закономірностей розвитку конфліктної ситуації;
- 8) підвишився рівень засвоєння навчального матеріалу.

За деякими питаннями е респондентів експериментальної групи щодо переваг традиційно-евристично-аналітичного типу навчання виникли деякі розбіжності у відповідях. Так, на їх думку, перевагами традиційно-евристично-аналітичного навчання є те, що:

- 1) виникла внутрішня мотивація щодо пошуку шляхів вирішення конфлікту – так вказало 97,9 % респондентів (2,1 % – вагалися з відповіддю);
 - 2) воно дозволяє адаптуватися до умов діяльності та передбачити її результати – так вказало 97,9 % респондентів (2,1 % – вагалися з відповіддю);
 - 3) дозволяє прогнозувати свою інтелектуальну і практичну діяльність – так вказало 97,9 % респондентів (2,1 % – вагалися з відповіддю).
- Респонденти експериментальної групи також зазначили, що традиційно-евристично-аналітичний тип навчання спонукав їх до:

- 1) різностороннього аналізу конфлікту – так вказало 100 % респондентів;
- 2) використання нестандартних та креативних підходів для вирішення тих чи інших конфліктів – так вказало 100 % респондентів;
- 3) використання інноваційних методів та прийомів продуктивної пізнавальної діяльності – так вказало 100 % респондентів;
- 4) творчого підходу при виборі певних шляхів або психотехнологій розв'язання тих чи інших конфліктів – так вказало 100 % респондентів;
- 5) прояву самостійності під час прийняття рішення щодо вибору тієї чи іншої психотехнології – так вказало 100 % респондентів;

6) прояву ініціативності під час вирішення тих чи інших навчальних завдань – так вказало 100 % респондентів;

7) генерування нових ідей стосовно шляхів розв’язання конфліктної ситуації – так вказало 100 % респондентів;

8) прийняття обґрунтованих та виважених рішень з подальшою їх логічною перевіркою – так вказало 97,9 % респондентів (2,1 % – вагалися з відповіддю);

9) розвитку та формування у себе певних професійно-важливих:

а) якостей – так вказало 100 % респондентів;

б) умінь – так вказало 100 % респондентів;

в) навичок – так вказало 97,9 % респондентів (2,1 % – вагалися з відповіддю).

У загальному контексті запроваджений традиційно-евристично-аналітичний тип навчання, на думку респондентів, виявився досить ефективним та креативним. Однак, на думку студентів-психологів експериментальної групи, є й певні недоліки цього типу навчання. Серед таких недоліків респонденти вказали на такі:

1) необхідно витратити більше часу на підготовку до практичних занять – так вказало 75 % респондентів (25 % – вагалися з відповіддю);

2) традиційно-евристично-аналітичне навчання не може повністю замінити традиційне навчання – так вказало 28,7 % респондентів (81,3 % – не погодилися з цим твердженням);

3) ефективність традиційно-евристично-аналітичного типу навчання залежить від рівня вмотивованості осіб, що навчаються – так вказало 100 % респондентів;

4) не гарантує абсолютного успіху при рішенні початкових задач – так вказало 31,3 % респондентів (54,2 – не погодилося з цим твердженням; 14,5 – вагалися з відповіддю);

5) під час вирішення певних навчальних завдань з’являється досить багато варіантів рішень щодо форм, методів, прийомів, технологій розв’язання конфліктних ситуацій, вибір з яких виявляється досить складним – так вказало 29,2 % респондентів (66,7 % – не погодилося з цим твердженням; 4,1 % – вагалися з відповіддю);

6) вимагає досить високого рівня творчих здібностей, базових знань, умінь і досвіду – так вказало 91,7 % респондентів (8,3 % – вагалися з відповіддю).

Таким чином, запроваджений традиційно-евристично-аналітичний тип навчання показав свою ефективність та результативність, так як він спрямований на всебічний розвиток та формування у здобувачів вищої освіти конфліктологічної компетентності.

Список використаної літератури:

1. Цільмак О. М. Методика традиційно-евристично-аналітичного типу навчання. *Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives*, (м. Вільнюс, LTU, 12 березня 2021 року). *Збірник наукових праць SCIENTIA*. вилучено із <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/9982>

Ключові слова: традиційно-евристично-аналітичне навчання, здобувачі, вища освіта, підготовка, фахівець.

Ключевые слова: традиционно-эвристически-аналитическое обучение, соискатели, высшее образование, подготовка, специалист.

Key words: traditional-heuristic-analytical training, applicants, higher education, training, specialist.

KUROVA ANASTASIIA

*National University «Odesa Law Academy»,
Associate Professor at the Department of Psychology,
Candidate of Psychological Sciences (Ph.D.)*

KRIUKOVA MARINA

*National University «Odesa Law Academy»,
Associate Professor at the Department of Psychology,
Candidate of Psychological Sciences (Ph.D.), Associate Professor*

SOME ASPECTS OF THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF THE STUDENTS IN A MODERN EDUCATIONAL SPACE

One of the main important tasks of the University is to keep its students psychologically healthy, satisfied and to create healthy educational space around them, as there is a strong correlation between well-being and educational space. Psychological well-being is determined as the life attitude, psychological comfort and life satisfaction.

That's why, nowadays, it is important to investigate the adaptive potential of the students towards the process of studying at University. Many scientists (I. Dubrovina, S. Maksimenko, A. Kurova) determine the psychological well-being of the subjects of the educational process as the main aim of the activity of the psychological service in educational system.

According to the modern researches, psychological well-being is the subjective phenomenon and first of all it characterizes the attitude of the personality towards his/her life [1; 3]. There are different approaches to the understanding of the sense and the role of psychological well-being in human life. One of the most popular is Riff's model [3], that includes 6 parameters of a psychologically satisfied personality. According to A. Kurova, the well-being of a personality might be understood as «the feeling of satisfaction of life» [2, c. 177]. The research of the psychological well-being of a future professional gives the possibility to understand the inner psychological mechanisms, that contribute the self-prosperity and help to choose the best strategies to grow and to develop in a modern educational space.

Entering the University, the students get the new social role of future development and they join the new educational space. That is why it is highly important to create tolerant and harmonic educational space, that in its turn, is reflected on the positive self-attitude, it influences upon the motivation